

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovařiša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovařiš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovařiša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Petindvajsetletnica

Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Spominski spis.

Sestavil L. JELENC.

Ta krasno opremljena knjiga z bogato in velezanimivo vsebino je izšla v proslavo Zavezine 25letnice. — Na naslovni strani originalna risba strokovnega učitelja Dragotina Humka. — V tekstu 10 ilustracij. — Cena: broširanemu izvodu 3 K, elegantno vezanemu 4 K, s poštnino 30 vin. več.

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica, ki se zanima za delo naše organizacije, naj si to knjigo naroči. Naroče si jo naj vse naše organizacije in knjižnice. Zaloga ni velika, zato hitite z naročili!

Naroča se pri vodstvu Zaveze v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Občni zbor „Gorotana“.

Lepo sliko marljivega manjšinskega dela na Koroškem je podal občni zbor »Gorotana«, društva slovenskih koroških akademikov in učiteljev, ki se je vršil dne 14. kimavca pri Trabesingerju v Celovcu. Sorazmerno s pičlim številom članov, s skromnimi silami in gmotnimi sredstvi je društvo res mnogo storilo za narodno stvar na Koroškem. Seve je delo že po svojem značaju tako, da uspehi ne bodejo v oči in ga ne kaže objavljati. V prvi vrsti gre priznanje šolskemu in obrambnemu odseku, v katerih delujejo nekateri starejši člani-učitelji.

Šolski odsek se je bavil s posebno vneto z vprašanjem reforme ljudske šole sploh in posebe še na Koroškem in prišel do popolnoma pozitivnih sklepov, ki bodo podlaga vsemu nadaljnemu obrambnemu delu na šolskem polju. Izdelal je podroben obrambni program in pripravil pot za organizacijo obrambnega dela na Koro-

škem s sodelovanjem vseh koroških in izvenkoroških činiteljev. Izbral je gradivo za šolski kataster, ki nudi natančno sliko našega položaja.

Obrambni odsek se je mnogo bavil poleg razpečevanja časopisov in knjižničnih zadev z vprašanjem tuiskega prometa na Koroškem ter zbiral gradivo za seznam vseh slovenskih gostilnic, trgovin in obrti. Vrhutega je z vneto razmotrival vprašanje strokovne izobrazbe naše kmetijske mladine in strokovne organizacije slovenskega kmeta. Privedil je tudi par gospodarskih predavanj. Ker so gospodarska vprašanja velevažnega pomena in so dala obrambnemu odseku obilico posla, ki ne sodi v njegov delokrog, se je ustanovil na občnem zboru poseben gospodarski odsek, ki bo nadaljeval pričeto delo.

V podjunskem krožku so se razmotrivala učiteljska stanovsko-politiška vprašanja ter dognala temeljna načela vsake zdrave stanovske politike. V spoznanju, da nam da le krepka organizacija vseh

stanov, posebno še kmetijskega, potrebno odporno silo proti navału tučca, hoče »Gorotan« pospeševati po svoji moči stanovsko in strokovno organizacijo med koroškimi Slovenci. Lahko trdimo, da je »Gorotan« zavzel napram vsem perečim narodnim vprašanjem trdno, jasno stališče ter po svoje pripomogel, ako pride narodno obrambno delo v vseh njegovih panogah na Koroškem v pravi tir in se vbodoče uspešneje razvija.

»Gorotan« nam je lep dokaz, da se narodni idealizem in navdušenje da združiti z resnim mišljenjem in delom: nikjer ne sovražimo bolj fraz kot na Koroškem, nič nas huje ne peče, nego če se nas izvenkoroški narodnjaki, ne da bi se potrudili spoznati naše razmere, naše dobro ljudstvo, našo krasno deželo, pomilujejo, češ, da smo izgubljeni na smrt obsojeni, to so oni, ki imajo v mislih le politiško moč in veljavo, a nam je za vsako dušo, ki jo otmemo potujčenju, torej moralni in duševni pogibeli. Naš narodni boj je vseskozi pozitivnega značaja in služi moralni, duševni in gospodarski povzdigi naroda. Narodno idejo z vso njeno sugestivno silo udnjimo narodnemu napredku, zato nas morebitni neuspehi ne potarejo, zato trdovratno zasledujemo svoj smoter; zakaj prepričani smo, da vse, kar storimo iz iskrene ljubezni do naroda, obrodi dober sad v tej ali oni obliki, če danes ne, pa pozneje. Prepričani smo, ko bi se povsod javljali narodni čuti v globoki ljubezni do naroda, t. i. do tlačnega, brezpravnega, gospodarsko in duševno zaostalega ljudstva, bi se kmalu našli vsi dobro misleči, vsi pošteni rodoljubi k skupnemu delu in obrambi in vsi oni akademski prepripi o absolutni narodnosti, o narodnosti kot poganstvu, a nespojivosti katoliško-vernega in narodnega mišljenja bi ostali domena nepoboljšljivih ideologov. Dejansko smo narodno vprašanje šele površno obdelali, spoznali nismo dovolj jasno glavnih življenjskih nalog in vprašanj svojega naroda, pač pa naša inteligenca, zarita v nesrečno ideologijo, kaj rada drvi za fantomi, za idejami, ki za nas niso življenjskega pomena, ki se niso porodile kot sad resnega sociološkega študija in socialnega dela,

ampak pod vplivom duševnih smeri, tujih nam po svojem značaju in svojem izvoru. Zato nam je treba poglobljanja in stvarnega dela in našli se bomo, spoznali bomo, koliko skupnega dela nas še čaka.

»Gorotan« je zasnovan na izključno narodni podlagi. Vodilno načelo nam je: združiti slabe naše sile k skupnemu delu in obrambi. V svojem okrilju združuje danes akademike in učitelje najrazličnejšega mišljenja. Vsakdo, ki je voljan delati, je v društvu dobrodošel in najde svoj delokrog, ne da bi moral v načelnih vprašanjih delati najmanjših koncesij. Ni breznačelnost, nejasnost v načelnih vprašanjih, ki naš združuje, marveč življenska potreba. Razumemo one, ki nam v tem oziru kaj očitajo, a oni nas ne razumejo. Preden se je osnoval »Gorotan« na sedanjih podlagi, so njega snovalci zavzeli jasno stališče napram vsem spornim vprašanjem in izločili vse, kar ni vsem skupno, a zagotavljamo lahko: ostalo je še ogromno, ogromno dela. Želimo si poglobljanja idejnega življenja, želimo jasnosti v načelnih, a želimo tudi, da ideje zmaguejo z notranjo svojo silo, brez politiškega zastrupljanja duhov, brez politiškega pritiska. Mladine naj ne ovira v njenem razvoju politiška strast in sovražstvo. »Gorotan« prepriča rešitev načelnih vprašanj drugim organizacijam, ki jim lahko svobodno pristopi vsak član, ker si ohrani vsak član popolno svobodo prepričanja, pač pa si je stavil »Gorotan« nalogo, vzgajati svoje člane k politiški treznosti in strpnosti, da prepreči, da zaradi načelnih nasprotstev ne nastane osebna mržnja in sovražstvo in omogoči složen nastop in skupno delo v vseh skupnih zadevah.

Zaradi svojih zdravih temeljev in svojih jasnih smotrov upamo, da bo »Gorotan« tudi v prihodnje vključil skromnim svojim silam uspešno vršil svoje obrambne in druge naloge na Koroškem, da bo iz njega izšla marsikatera iniciativa za ozdravljenje politiških razmer na Slovenskem in da bo uspešno sodeloval pri organizaciji vseh narodnih sil k skupni obrambi naše lepe domovine. Upamo, pa tudi, da bo našel »Gorotan« izven Koroške vedno več prijateljev in — podpornikov.

LISTEK.

† Leopold Ferjan.

In zopet eden! Smrt nič ne izbira. Dne 19. pr. m. je umrl v Olševku ondokajšnji učitelj-voditelj Leopold Ferjan. Pokojnik je bil rojen leta 1875. v Ribnem pri Bledu. Študiral je v Ljubljani in tu napravi zrelostni izpit leta 1897., učno usposobljenost pa je prebil leta 1901. v Gorici.

Svojo prvo službo je nastopil dne 16. oktobra 1897 v Žabnici pri Škofiji Lokj in delal in služboval tam do 31. oktobra 1900, narkar se je preselil v Olševke in je tu delal do smrti. Bil je blaga duša, vrl učitelj, dober prijatelj in mož-značaj.

Baš, ko bi se mu bila imela izpolniti tako gorka želja, da se preseli v novo zgrajeno poslopje, ga je dohitela smrt.

Veličasten pogreb je bil priča njegove priljubljenosti med ljudstvom, ki je zanje delal in živel, pa tudi med učiteljstvom. Od blizu in daleč so prihitali tovariši in tovarišice v nenadejano obilem številu, da spremijo tovariša-trpina na njegovi zadnji poti. Udeležba je bila od vseh strani ogromna, in vem, da ga ni bilo Olševčana, ki bi bil ostal doma. Razen učiteljstva in domačinov se je udeležilo pogreba tudi mnogo Kranjčanov. V izprevodu smo videli tudi c. kr. okr. šol. nadzornika K. Simona.

Pred šolo, s katere je vihrala žalna zastava, so zapeli učitelji-pevcji pod vodstvom tovariša V. Rusa iz Kranja žalostinko, in odnesli so trpina iz svetišča njegovega uspešnega delovanja v nov, miren dom na pokopališče.

Pogreb so otvorili šolski otroci pod vodstvom ondokajšnje učiteljice, za njimi so šli nosilci mnogobrojnih vencev. Nato krsta, sorodniki, učiteljstvo, ljudstvo...

V cerkvi in na pokopališču je učiteljstvo zapelo še dve žalostinki.

Ob odprtem grobu mu je izpregovoril v slovo tovariš A. Rape iz Ljubljane, ki je bil na tej šoli prednik pokojnika, nekako takole: Leopold, Leopold! Vzdrami se! Ali ne čuješ, da te kliče osamela žena? Ne slišiš li klica tovarišev? Te li ne vzdrami srčni klic otrok, tvojih učencev, ki si jim toliko let skrbel za duševno hrano, ki si jim bil toliko let vzgojevalec, učitelj voditelj?

Ne! Ne odzoveš se tem klicem nikdar več, zakaj s tega mesta ni glasu nazaj, s tega mesta ni odziva, ni odgovora. Podal si roko smrti, posestrimi vsakega človeškega bitja, kakor jo je podal že mnogi drug pred tabo in kakor jo čisto gotovo poda vsak izmed naš, ki kličemo sedaj za Tabo.

Toda naposled! — Ali naj Ti ne privoščimo tega dragocenega miru, tega veličastnega pokoja, ko pa Ti življenski boj,

ki divja danes bolj ko kdaj prej, nikdar ne bi mogel dati tako varnega, tako tihega zavetja?

Ah, Leopold! Še pojdejo vihre čez grobove, še bo divjala strast srca, strast življenja, a mirno bo poslej Tvoje srce — saj po smrti ni boja.

Svetil se bodo vrhovi naših lepih gor, ki si jim bil v podnožju, kjer si živel in delal, gledali bodo na to gomilo, ki krije Tvoje ostanke, in Ti, Leopold, boš v njih objemu počival mirno, sladko, da bi mi živi lahko zavidali Tebe — mrtvega. Pa četudi ne posije žarek solca v temo groba, predrl bo to temo žarek spomina, žarek spomina osamele žene, žarek spomina Tvojih hvaležnih učencev, žarek spomina Tvojih vernih tovarišev in prijateljev in Ti delal družbo. In tako, tovariš, ne boš sam!

Poslavljam se od Tebe, tovariš, prijatelj! Roke v slovo nam ne moreš podati več, zakaj omahnila Ti je v smrt — do vstajenja. A poslavljam se od Tebe z zavestjo, da bo to delež tudi nam vsem.

Lahko zakriji, ti ljuba olševska prst, čuvajte njegov grob vi gbrski vrhovi, sijaj nanj zlato solnce, kakor obzarjaj njegovo dušo veselje večnega blaženstva.

Vam, Olševčani, izročamo tovariš njegovi učitelja — Leopolda Ferjana, Leopold! Zbogom! Zbogom! —ap—

Dvojezične ljudske šole na Koroškem.

UBIJANJE SLOVENSkih OTROK.

V slovenskih krajih naše dežele ekzistirajo dvojezične ali — kakor jih imenujejo — utrakvistične ljudske šole. Po zakonu bi se moralo v teh šolah poučevati v nemškem in slovenskem jeziku. Toda kakor se izpolnjujejo določbe drugih zakonov, kadar gre za Slovence, tako je tudi s šolskim zakonom. Dvojezične ljudske šole na Koroškem so samo na papirju, v resnici pa so te šole ne samo nemške — ker to bi bilo pre malo — ampak strogo nemško nacionalne, kar hočemo tudi dokazati.

Ko otrok pričinja obiskovati šolo, sliši že prvo uro samo nemščino, ki je ne razume. Tako je sedaj, zakaj razmere se vedno slabšajo. Pred kakimi desetimi leti so vsaj v začetku — približno eno leto — poučevali slovensko, toda dandanes se je tudi v tem oziru izvršil preobrat. Vsak si torej lahko misli, kako težko je za slovenske otroke, ki morajo že prvi dan poslušati nemškega učitelja; kakor neumni ga gledajo, ker ga ne morejo razumeti. Zato se poslužuje kazanja; to stori rajši, četudi zna slovensko, zakaj nemško-nationalni učitelji, oziroma nemčurji, torej

odpadniki našega naroda, smatrajo za greh, učence poučevati v njihovem materinem jeziku.

Lahko si torej mislimo, koliko časa traja, preden se učenci kaj nauče. Če učitelja ne razumejo, je to pač silno težko. Mari ni to velika ovira? S takim poukom se je težko privaditi nemščine. Človek mora najpoprej dobro poznati svoj jezik, potem se šele lahko poprime drugih. Na ta način se uči hitreje, pa tudi pravilneje.

Kdor dokonča te utrakvistične šole ne poseduje nikakih zmožnosti — ne v nemškem, še manj pa v slovenskem jeziku. Pa tudi v drugem oziru je neumen. Prosim, saj se ni ničesar naučil. Učitelj je predaval o zgodovini, učenci pa so zijali z odprtimi ustmi ter napačno sozvožje — a niso mogli ničesar umeti. To velja za vse predmete. Torej so te šole prave neumnejšavnice.

Država bi kaj takega ne smela trpeti. Pač pa se slovenska deca v teh šolah vendar nekaj nauči, in sicer — sovražiti svoj narod. Čeprav niso popolnoma zmožni nemškega jezika, vzlic temu so goreči pristaši nemškega nacionalizma.

In zakaj tudi ne, saj so bili v šoli tako vzgojeni. Kolikor so učitelja razumeli, so vedno slišali hvalitv nemški narod, nemško kulturo, zgodovino itd. O Slovanih so imeli priliko poslušati kvečjemu naj-ostudnejše laži.

Tako n. pr. sem izvedel, da so učitelji teh šol za boj na Balkanu poučevali na jako čuden način. Zmerjali so Črnogorce in Srbe ter jih kazali učencem v svinjski podobi. Pripovedovali so jim, da je bil srbski kralj kravji pastir in da prebiva ljudstvo tam doli v svinjskih hlevih; da je srbski in črnogorski narod brez najmanjše kulture, kakor n. pr. divjaki in še slabše; da v onih krajih ni železnic ne cest. Celotno daleč so šli, da so se upali trditi, da so omenjeni narodi tako blizu živalstva, da so zmožni jesti tudi človeško meso. — Take in podobne stvari so pripovedovali učitelji svojim učencem o balkanskih Slovanih ter jim tako izkušali vliči v mlada srca stud do vsega, kar le količkaj diši po Slovanstvu. Jaz sem to zvedel od nešteti otrok; vsi so mi to enako pripovedovali in niti najmanj ne dvomim o resničnosti tega, kar sem v kratkem navedel. Sicer pa sam dobro vem, kakšen je pouk v teh šolah, ker sem bil tudi tako nesrečen, da sem jih moral obiskovati, in le slučajno se imam zahvaliti, da nisem utonil v nemškem morju z svojimi sošolci vred.

Ko bi na teh šolah poučevali slovenski narodnozavedni učitelji, bi bilo seveda vse drugače.

Toda slovenske učitelje pošiljajo v popolnoma nemške kraje, dočim v slovenskih krajih nameščajo same zagrizene nemške nacionalce, ki niso zmožni slovenskega jezika, ali pa take, ki so slovensčine sicer zmožni, a so prodane duše, slovenski odpadniki in renegati.

Po vsej slovenski Koroški so razmere enako žalostne. Nekoliko boljše je pač na Spodnjem Koroškem, kjer se je Ciril-Metodova družba že precej žrtvovala, a še vedno premalo; tudi na Zgornjem Koroškem je hotela ustanoviti trdnjavo, ki bi bila velikanskega pomena, in sicer v najogroženejšem kraju, v občini Bekštani pri Beljaku.

Material za zgradbo je že navožen, toda vlada slovenske šole ne pusti zidati, ker se je proti temu uprl občinski odbor, ki obstoji iz samih slovenskih odpadnikov. Tozadevno je sicer že parkrat interveniral pri ministrstvu tržaški državni poslanec g. dr. Rybač — na našega klerikalnega poslanca se v tej zadevi ne moremo obrniti, ker so klerikalci proti Ciril-Metodovi družbi — toda intervencije so ostale brez uspeha. Če bi se vsi slovenski in tudi drugi slovanski poslanci za stvar zavzeli, bi morala pasti ugodna odločitev, zakaj to je vendar sramota za ves slovenski narod, če nam niti na naši slovenski zemlji in s svojimi krajcarji ne dopustijo graditi slovenske šole.

Par korakov od tam, kjer bi morala stati slovenska Ciril-Metodova šola, pa se dviga na slovenskih tleh prav ponosno Roseggerjeva šola — nemška trdnjava. Za pomembnevanje slovenske dece jim niti utrakvistične šole ne zadostujejo več. Roseggerjevo šolo v tem kraju so postavili Nemci tedaj, ko jim je prišel na ušesa glas, da se zgradi na slovenska Ciril-Metodova šola. Svojo nemškonacionalno šolo so lahko zgradili na slovenski zemlji — vlada jim je to dovolila — zgraditev potrebne slovenske šole pa so preprečili! Ali ni to krivica?

Razume se, da obiskujejo to Roseggerjevo šolo sami slovenski otroci, ker nemških v tem kraju ni. — Pred enim letom in pol je bil v tej šoli en slovenski otrok ubit. Učitelj ga je pri telovadbi tako preganjal, da je padel z droga. Par dni po tem dogodku je izdihnil. Učitelj je prišel sicer v preiskavo, a ni bil kaznovan. To seveda za to, ker je nemški nacionalce.

Bog varuj, da bi slovenski učitelj napravil kaj podobnega; ne bi se mu zgodilo človeško, bil bi kaznovan in izgubil bi eksistenco.

Pri vsem tem, kar smo napisali, jim gre pomembno delo še vedno prepovedati; njim se namreč tako zdi. Zato upri-zarjajo šolske veselice, Schulverein in Südmarka izdata za to veliko denarja. Na veselice vabijo slovenski naraščaj. Tam jim dajo piti in jesti, pa tudi denarja dobijo. Zato morajo seveda kričati »Heil« in prepevati nemškonacionalne pesmi. Na ta način jih pridobijo na svojo stran! Ne smem pozabiti, da jih učitelji tudi učijo, da morajo Slovence izzivati in zasramovati. Uboji starši, ki imajo take otroke!

Iz tega, kar smo navedli, je pač zadosti jasno razvidno, kako ubijajo slovensko deca na Koroškem. To delajo Nemci v zvezi z vlado. Če bo ta barbarski šolski sistem na Koroškem še nadalje trajal, bo slovenski živeli v tej deželi popolnoma izumrl. Pri teh razmerah se nam koroškimi Slovence ni mogoče razvijati. Edino le pritisk od zgoraj nas še lahko reši. Slovanski poslanci, pobrižite se, dokler je še čas!

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!

Deželno učiteljsko društvo v Gorici

se je po svoji deputaciji dne 2. t. m. poklonilo novemu deželnemu glavarju gospodu dr. Alojziju Fajduttiju in njegovemu namestniku gospodu dr. Alojziju Franku. Deputacija je izrekla samo svoje čestitke v imenu deželnega učiteljskega na visokih imenovanjih in je bila pri obih deželnih prvakih prijazno sprejeta.

Pozneje med zasedanjem se pokloni tudi gospodom deželnim odbornikom in poslancem ter ponovi ustno že davno odkrite težnje vsega učiteljskega po gnotni regulaciji. Sploh je deželno društvo agilno in vedno drega, da bi se končno uresničilo učiteljske želje. Neprestano vrta, da bi se predložil v sankcijo zakon, ki je bil sprejet v preteklem zasedanju in ušteva tudi stanarino v penzijske dohodke.

Neumljivo je zato, kako je vendar mogoče, da se ne sklene vse slovensko in italijansko učiteljsko deželno društvo. To je pač letargija, za katero ni najti dovolj besed, da bi jo zadostno ožigosali. Pristopite torej vsi k temu za učiteljsko res prepotrebno društvu in plačajte vsaj 2 K članarine vsako leto! Naslovite jo na ime tovariša Ignacija Kižmana v Dornbergu, ki je društven blagajnik! Vsaj to bodi v veselje učiteljskim delavcem, ki žrtvujejo denar, potnine, čas in delo v povzdigo učiteljskega stanu in regulacijo naših plač. Proč s to stanovsko mlačnostjo in s tem mrtvilom! Sedaj je deželno učiteljsko vložilo novemu deželnemu zboru tudi sledečo peticijo v obeh deželnih jezikih:

Visokemu
deželnemu zboru
v Gorici.

Vdano podpisano društvo je že nešteto krat prosilo za izboljšanje učiteljskega gnotnega stanja. Tudi sedaj se obrača zopet z nujno prošnjo do visoke deželne zbornice, katera naj ne uvrsti svojega učiteljskega s preziranjem njegovih prošni med večne nezadovoljneže. Ne samo sedanja draginja, temveč prava revščina v učiteljskih družinah nas sili, da ponavljamo svoje opravičene prošnje. Premalenkostne so bile ureditve učiteljskih plač tekom zadnjih let v razmerju z vedno rastočo draginjo vseh živih ter drugih življenskih potrebščim in prevelika je razlika med pičlimi dohodki učiteljskega naše pokrajine in med dohodki državnih in deželnih uradnikov vseh mogočih kategorij.

Spoštljivo podpisano društvo, oduševljeno z iskrenim hrepenenjem uresničiti težnje vsega deželnega učiteljskega, prosji preugledno zbornico, da vendar enkrat s plemenitim svojim činom odstrani vedno večjo bledo iz učiteljskega stanu in njegovih rodovih.

Zaradi tega blagovoli visoka zbornica sprejeti sledeča izboljšanja učiteljskih plač in izpremeniti sedanji deželni zakon v naslednjem smislu:

1. Določitev stalnih temeljnih dohodkov za I. razred na 2000 K, za II. razred na 1800 K in za III. razred na 1600 K letne plače.

2. Petletnice naj znašajo brez razlike vsaka po 200 K na leto in naj se upoštevajo s prvim dnevom službenega nastopa.

3. Vse deželno učiteljsko imej pravico do polne pokojnine s 35letnim službovanjem računši s prvim vstopom v službo.

4. Stanarina naj se uračunava v pokojnino.

5. Zvišaj naj se stanarino v razmerju z vedno rastočo stanovanjsko draginjo.*

V pojasnitev označenih prošni se drzne preudano podpisano društvo dostaviti sledeče opravičene opomnje:

Ad 1. V okrajih Gorica mesto, Gradšče in Tržič ne provzročata taka ureditev osnovnih plač nikakega zvišanja doklad in nikakih večjih izdatkov, ker uživa tamkajšno učiteljsko že pred časom priznane draginjske doklade. Pravilno in pa edino pravično bi bilo, da meri preugledna deželna zbornica z enakim usmiljenjem (!) vsemu učiteljstvu v deželi enake dohodke, ne oziraje se na posamezne okraje bolj kakor na druge. Razumna in pravična mati združuje okrog sebe vse svoje otroke z enako ljubeznijo.

Ad 2. Določitev starostnih doklad na 200kronski petletnici je še vedno daleč zaostala za triletnim vsakokratnim zvišanjem uradniških plač. Za današnje čase je pač žalostno, smešno ali poniževalno in pomilovalno, da imajo starejši učitelji po eno dve, tri in celo štiri petletnice z 80kronskim zvišanjem, mlajši pa prvo v znesku 140 K in vse druge višje odmerjene nego starejši. Ta razlika traja ves čas aktivne službe in tudi za čas v pokojju!

Ad 3. Upokojevanje s 35letnim službovanjem ni samo v olajšavo učiteljskega, temveč tudi v korist ter povzdigo šolstva in vseh učnih uspehov. Po 35letnem službovanju se ne more učitelj posvetiti šoli, šolski mladini in njenemu napredku s popolnoma dovršenim delom in njegovim uspehi pešajo z vsakim dnevom. Drznelo se napisati žalostno dejstvo, da so jako, jako redki učitelji — upokojevanje s polno službeno dobo 40 let, ker že izčrpajo svoje moči tudi pred 35letnim službovanjem.**

Ad 4. Uštevanje stanarine v penzijske dohodke je bilo že sprejeto v preteklem zasedanju visoke zbornice, a teh pravičnih sklepov se ni še uzakonilo, ker se jih ni predložilo v Najvišjo sankcijo le zaradi malenkostnih formalnih pogoškov.

Ad 5. Potrebno je zvišanje stanarine zaradi neprestano rastoče splošne stanovanjske draginje. Vemo za slučaje, da plačajo učitelji večje stanarine, nego so jim utemeljene v plači.

Nujno potrebno je ugoditi vsem tem učiteljskim prošnam tudi zaradi tega, da se dvigne socialni ugled učiteljskega stanu. Predvano podpisano učiteljsko društvo je uverjeno o celokupnem plemenitem čuvstovanju visoke deželne zbornice in zaradi tega z gotovostjo pričakuje ugoditve svojih opravičenih prošni, da se z nepozabno hvaležnostjo začrta v učiteljska srca ta plemeniti čin preuglednega deželnega zbora, ki naj dvigne šolstvo in s tem pravo našo pokneženo grofovino.

Deželno učiteljsko društvo za pokneževino grofijo Goriško-Gradšćansko

v Gorici, dne 2. oktobra 1913.

Tajnik: Predsednik:
Alojzij Urbančič, l. r. Franc Bajt, l. r.

Iz naše organizacije.

KRANJSKO.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj ima svoje običajno jesensko zborovanje v Kranju prihodnji četrtek, dne 16. oktobra t. l., popoldan ob treh v fizikalnem kabinetu kranjske gimnazije. — Dnevni red zborovanja je naslednji:

1. »O geoloških dobah«, predava g. dr. Vladimir Herle, c. kr. gimn. profesor v Kranju.

2. »Gnotni položaj Zavezinih listov«, poroča tovariš Josip Lapajne, nadučitelj v Cerkljah.

3. Slučajnosti.

Ker sta obe glavni točki dnevnega reda prav zanimivi, zato vliudno vabi k mnogobrojni udeležbi vse čislane člane in prijatelje društva odbor.

Kamniško učiteljsko društvo zboruje v soboto, dne 18. t. m., ob 2. uri popoldne v Domžalah v »Sokolskem domu«. Tovariš Schmeidek bo predaval o šolskem vrtu in kmetijskem pouku. — Učiteljsko se vabi, da se zborovanja v obilnem številu udeležijo.

Jubilejska samopomoč.

Nekateri člani so popolnoma pozabili na § 4. društvenih pravil. Opozarjajo se, da takoj poravnajo zastanke; kdor ne

* Nam se te zahteve ne zde pravilne. Organizirano učiteljsko ne sme niti za las popustiti od zahtev vsega avstrijskega učiteljskega, ki hoče in mora imeti svoje plače enake plačam državnih uradnikov. S popustljivostjo v teh skupnih zahtevah je kršena solidarnost in je boj silno otežkočen! Kaj poreče naša Zaveza in slovenska Zveza?
Uredn.

** Sklicujte se na § 56. drž. šolskega zakona.
Uredn.

poravna do 25. t. m., se ga bo na njegove stroške opominjalo v rekomandiranem pisnu; po brezuspešnem opominu pa izključilo. — Učiteljskvu, katero hoče vstopiti v društvo, daje vsa poasnila tovaris Ivan Schmeidek, učitelj v Krtini, pošta Dob.

Književnost in umetnost.

Utvina in Mira: »Pravljice«.

Ocena. — Spisal Ferdo Plemič.

Za leto 1914, je izdala in založila družba sv. Mohorja 80 strani debel zvezek »Pravljic« Utvine in Mire, namenjen — komu? Pred nedavnim je o priliki ocene neke mladinske knjige dobrovoljen kritik delal razliko med 10, 20, 30 in 70letno mladino. Od tedaj so »mladinski« pisatelji tako zbegani, da nimajo več pravega poguma na vesti koj na platnicah svojega proizvoda dobo starosti, ki ji je spis namenjen. Tako tudi v teh »pravljicah« beremo jedva na 52. strani v peti vrsti, da so te tiskane pole namenjene detetu, tedaj otroku v najnežnejši starosti. To daja mlitli človeku, ki pred tem novim darom nam učiteljem posebno naklonjene družbe stoji kakor pred neko uganko, ki mu jo je zastavil družbin odbor. Uganka tiči namreč že v naslovu knjige, ker te »Pravljice« v pretežni večini po svoji obliki in vsebini in svojem slogu — pravljice niso. Hočem to tudi dokazati brez ozira na desno in levo, ker velika postaja povodenj odkritih in prikritih mladinskih spisov v slovenski domovini, in dobro je, da smo si tudi glede pravljic na jasnem.

Tov. Josip Brinar mi je izkazal neprickavano čast, da je v »Pedagoškem letopisu« za leto 1912, ponatisnil moje mnenje, mnenje namreč, da je pisateljavnje na polju mladinske književnosti umetnost, a ne čin spretnosti in dobre volje. Pisateljici »Pravljic« pa je, kakor knjiga kaže, vodilo pri spisovanju v glavnem je poslednje. In tako stojimo, naravnost rečem pred v pretežni večini ponesrečenimi proizvodi, ki le tuintam kažejo blede reminiscenco na stare, večnolepe, a že kdaj izdanele pravljice naših dobrih babic, vobče pa izdajajo znak našega časa, t. j. nervozno hlastanje, iskanje po efektilih, ter kažejo vkljub vsemu aparatu starih pravljic le prazno vsebino. Tehnika, način pripovedovanja, pravljici specifično lastnega je vseskozi pomanjkljiva. Na ta način pravljic ni pripovedovati. Le čitajte jih in priznali boste, da ste le s težavo se prerili do konca Utvinih in Mirinih »pravljic«, in da ste dosegli konec s prazno dušo, z razočaranim pričakovanjem. Zame ta najnovjša publikacija dr. sv. Mohorja le obremenuje taro naše mladinske književnosti. To smo v »Zvončku« že povsem kaj lepšega brali.

Seveda mora bralec vprvo abstrahirati Cotičeve res sugestionalne vinjete, ki često več govore negoli plehko besedilo, in tudi drugače govore. Za »Pravljice« menda tudi prvotno niso bile risane vse. Opozarjam le na naslovne, v tri polja razdeljene vinjete na straneh 9, 18, 33, 39, 41 itd., ki nosijo večinoma označbo raznih mesecev in so tako srečno razdeljene, da n. pr. vinjeta z označbo »marec« stoji nad pravljico, ki začne: »Kako se je poslavljalo poletje...« Sklepčne vinjete z označbo »konec« so pa vse srečno razpostavljene, ker bi sicer človek časih res ne vedel, jeit »pravljice« že konec ali ne. Vsa čast drugače risarju, ki je ustvarjal nad nivojem podane mu tvarine ter nekoliko dvignit ugled te — začarane botanike, ki nam jo podaja pričujoča knjiga. Da, botanike. Med vsemi osemnajstimi »pravljicami« je namreč osem basni iz rastlinstva. Slednja (»Kako je nastala marjetica« — Spisala Mira) je le prosto pripovedovanje stare legende; »Vijolica« na str. 33 (»cvetična bajka« — spisala (?) Mira) pa je neoriginalna, prosto pripovedovana po nemški poeziji »Vom Veilchen...«, ki smo jo še kakor učenci brali v nemških šolskih berilih. Malce več previdnosti v tem pogledu ne škodi!

Nedvomno stoje Utvine »pravljice« v tej zbirki višje od Mirinih, dasi jih je le sedem. Ob daljšem dozorevanju bi ta ali ona Utvina pravljica postala nekaj res ponovnega branja vrednega. Utvina je podala sledeče:

»Zlatolasa kneginja Pravljica«. To je nekaj subjektivno navdahnjen uvod v knjigo, ki otroka ne bo ganil k drugemu nego li k zdehanju. Vsebine tu ni, dejanja tudi ne, na čuvstvo ne vpliva. Nagromadene pa so reminiscence iz starejših pravljic v obliki tipičnih imen in fraz in med vrstami so označene prešerne obljube, ki jih knjiga v naslednjem ne izpolnjuje.

»Skratec nagajivček« je v prvem delu dober, sploh pa najboljši spis knjige. Ima vkljub trdemu slogu vsebino, celo srčkano vsebino. V drugem delu pa zopet

pada v brezsenčnost, ki jo le Coticheve pogojene risbe nekoliko dvignejo.

»Sirota Marjetica« je nežna stvarca, a preveč razvlečena. Poleg vseh besed, čutiš praznoto, če ti ravno ne imponira grandiozen aparat botaničnih imen. Toliko cvetic v še tako dolgi pravljici naša babička še ni naštevala, a če je katero imenovala, jo je popisala na poseben način. Hočeš, nočeš — k njej treba iti v šolo.

»Cvet ljubezni.« Naslov ne odgovarja vsebini. Cvet ljubezni, t. j. roža, je v pravljici le epizodica. Pripovedovanje pa je sicer prav umetno zmedeno in neumljivo. Ta bajka hoče tudi razlagati v protislovju s prirodno resnico rojstni kraj cvetic, ki naj bi bil prvotno v gorah. To ne gre. Prava pravljica pač odeva prirodno resnico v bajni plašč pripovedke, ali negira je ne, ker pravljico je iznašel prirodni človek, ki je v prirodi živeč prirodo opazoval.

»Vesna in Zimovnik« je kljub mičnemu naslovu vzor, kako se ne da z mnogimi besedami prav čisto nič povedati. In tega ne zakrije niti »pesniško vznosen« slog, ki je eden glavnih grehov pričujočih knjige, na kar se pa še povrnem.

»Starka Burja« ne podaja pisateljici napačne snovi, če bi le pripovedovanje prevladalo popisovanja. Tu je pa vsakega dobra polovica na škodo pravljici seveda. Da, tudi stare pravljice ustavijo čisto tek pripovedovanja, ali le iz važnih razlogov, da nam n. pr. s par besedami popišejo brado kralja Matjaža ali meč kraljeviča Marka. To so za deco velevažne reči. Z opisovanjem pa nobena pravljica ne prične. To bi morala vedeti pisateljica. Saj začne vsaka pravljica z besedami: »Nekoč je bil...«

»Nekoč je bilo... Komu ti glasovi že v mladih dneh ne zadone v uho? Oj, v starih dnevih še na stare bajke spominj čarobno nebo odpro! Mladostni dnevi, z vami čiste sanje, mnilni ste, in z vami sreče slaj. A pena niso sanje bile nekdanje; mladostni raj —
nekoč je bil.« (Ernst Harmening.)

(Konec.)

Nove Ganglove drame. Gledališko društvo na Jesenicah uprizori prihodnje nedeljo Ganglovo trilogijo »Dolina solz«, ki obsega drame: »Dva svetova«, »Dedščina« in »Trpini«.

Naročnike Braniborovega koledarčka za slovo mladino opozarjamo, da je cena s poštnino za posamezno izvode 25 h, za večje pošiljkatve se poštnina tudi zaračuni naročniku. — »Branibor ne išče dobička pri tem, a škodo tudi ne more trpeti. Za lani še mnogo naročnikov ni poslalo denarja hodisi za posamezno ali večje naročbe. Prosimo! — Ker letos ni večja naklada kot je bila lani, a se je razpečala, naj se naročniki požurijo. Šolska vodstva, krajni šolski svetovi, denarni zavodi, zavedni mladinojubi, pošljite »Braniboru« naročil in tudi — naročnino.

Srednješolski vestnik.

** V takozvani »nemški« realni gimnaziji v Gorici je uveden učni načrt za realne gimnazije samo v prvem razredu. V vseh ostalih razredih poučujejo še kakor v prejšnjih letih. Vpisalo se je letos 540 učencev, in sicer 521 javnih ter 19 hospitantov. Po razredih se dele: I. 64, II. 53, III. 80, IV. 76, V. 75, VI. 72, VII. 63, VIII. 57. Na tem »nemškem« zavodu je komaj 70 Nemcev. Slovenci in Italijani so si po številu skoraj popolnoma enako močni.

** Iz šolske službe. Dosedanji suplent na državni gimnaziji v Pazinu, Anton Burgar, je imenovan za pravega učitelja na istem zavodu.

** C. kr. gimnazija s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Zavod obsega dosedaj štiri razrede, od katerih imajo prvi in drugi po dve vzporednici, tretja pa eno. Dijakov se je vpisalo v prvi razred 164, v drugi 121, v tretji 86 in v četrti 35, skupaj 406. Vodstvo zavoda je poverjeno od četrtka naprej vladnemu svetniku dr. Bezjaku.

** Čuden veter je začel pihati zadnje čase v Gorici, čigar učinki kažejo državno oblast v tako čudni luči, da je tudi najstrožja graja še vedno pre malo stroga. Pred kratkim so se izvršila imenovanja učnega osebja na treh goriških gimnazijah, ki so nastale iz bivše državne gimnazije. Na tem bivšem zavodu je bil za ravnatelja dr. Bezjak, ki mu gre gotovo vse priznanje, da je bil kot tak mož na svojem mestu. Ker pa je nova slovenska gimnazija potrebovala ravnatelja, ki je Slovenec, je bil dr. Bezjak premeščen z bivše državne gimnazije na novo slovensko gimnazijo. Mislil bi tu vsakdo, da pride dr. Bezjak na novi zavod v enakem svojstvu kot ravnatelj; toda stvar je bila

drugačna. Dr. Bezjak je samo voditelj ravnateljstvenih poslov na slovenski gimnaziji, ne pa ravnatelj, dočim pa je njegovo prejšnje ravnateljsko mesto sedaj, ko je bivša državna gimnazija izključno nemški zavod, mesto za nemškega ravnatelja. Ravnatelj dr. Bezjak je bil potemtakem takorekoč degradiran na voditelja, da je napravil prostor nemškemu ravnatelju! To napravlja najslabši vtisk pred vsemi na učno osebje slovenske gimnazije, ki se mora zaradi omenjenega ukrepa državne šolske oblasti smatrati za manj vredno, poniževano, ker slušbuje na manjvrednem zavodu, in prav tako tudi na slovensko javnost sploh. Zato nujno priporočamo to zadevo goriškim deželnim poslancem, da izpregovore o njej odločno besedo v deželni zboru.

Politiški pregled.

* **Avstrijsko gospodarstvo.** Po statističnem izkazu trgovskega ministrstva o zunanji trgovini avstrijsko-ogrškega carinskega ozemlja je znašal meseca avgusta uvoz 265·9, izvoz pa 214·9, torej 6, oziroma 3·7 milijonov kron manj kakor lansko leto v tem mesecu, dočim je znašal od januarja do avgusta uvoz 2218·2, izvoz pa 1772·1 milijonov kron, torej minus 164·3, oziroma plus 60·6 milijonov kron. Pasiva trgovinske bilance v tem času znašajo 446 milijonov, dočim so znašala lansko leto 670·9 milijonov.

* **Za deželnega glavarja Goriške** je imenovan stolni prošt dr. Alojzij Faidutti, za deželnega podglavarja pa odvetnik dr. Alojzij Franko.

* **Preganjanje Slovkov.** Ogrska vlada, kateri je razvoj slovaškega denarnega trga trn v peti, je dala uradno zapretilo zavod osrednje banke v Mihalovcih. Povod: Uradni prostori so baje vlažni in škodljivi zdravju uradnikov in občinstva. Pripomniti moramo, da stoji hiša, v kateri posluje zgoraj imenovani denarni zavod, že več let in so v njej ljudje leta in leta brez ovire stanovali.

* **Število občin v Srbiji.** V novih srbskih krajih je doslej ustanovljenih krog 700 občin; vsega vkup bo v novih krajih nad 1000 občin; v celokupni razširjeni Srbiji pa nad 2500.

Kranjske vesti.

—r— V kranjskem deželni zboru se je vršila v tem zasedanju znamenita debata o učiteljskem vprašanju. O tej debati poročamo več, ko dobimo stenografini zapisnik.

—r— **Osebna vest.** Ravnatelj učiteljskega v Ljubljani Antona Črnivca, ki je nastopil trimesečen dopust, bo nadomestoval prof. dr. Valentin Kušar.

—r— **Krajni šolski svet tržiški** razpisuje konkurenčnim potom napravo načrtov in proračuna za novo šolsko poslopje (osemrazredico). Stavba mora imeti sledeče prostore: 12 učnih prostorov, telovadnico, risalnico, prostore za gospodinjski in kuhinjski tečaj, sobo za učila, posvetovalnico, stanovanje za nadučitelja stanovanje za šolskega slugo, pisarno za šolskega vodjo. Generalni načrt se nahaja pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Kranju. Podjetniki, ki se za stavbo zanimajo, naj pošljejo načrte in proračune do 13. novembra 1913 okrajnemu šolskemu svetu v Trzinu na Gorenjskem. Isti podjetnik, katerega načrti in proračuni se bodo sprejeli, dobi tudi zgradbo poslopja.

—r— **Na deželni gospodinjski šoli v Repnjah,** pošta Vodice, se prične zimski šestmesečni tečaj 5. novembra 1913 in bo trajal do 25. aprila 1914. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile ljudsko šolo in izpolnile 14. leto. Učenke ostanejo ves čas tečaja v zavodu in plačajo mesečno 30 K za hrano, stanovanje, razsvetljavo, kurjavo in drugo. Za obrabo pohištva in učil je plačati za ves tečaj enkrat 15 K. Prošnje za sprejem je vlagati pri vodstvu šole v Repnjah najkasneje do 15. oktobra 1913. Prošnjam je pridejati zadnje šolsko izpovedevalo, krstni list in zavezno izjavo stricšev ali njih namestnikov, da bodo obdržali gojenke ves tečaj v zavodu. Pripomnimo, da se uče gojenke teoretično in praktično vsega gospodinjskega kot kuhanja, šivanja in krojenja, pranja, likanja, vzgoje otrok, vrtnarstva, živinoreje, dela na polju, računstva in spisa pod vodstvom š. sester in strokovnih učiteljev deželnega odbora.

—r— **Kranjski deželni proračun** za leto 1914. izkazuje 6.821.622 K potrebščin, 2.573.658 K pokritja in potemtakem kron 4.247.964 primanjkljaja.

Štajerske vesti.

—š— **Učiteljski krožek v Jeruzalemu,** pa ne tam v Palestini, temveč tu sredi

Slovenskih gor — ne tam med divjimi Saraceni, ampak tu med pristnimi Preki — ne tam, kjer se kolijeta Turek in Arab, ampak tu, kjer se objemajo na ameriški podlagi, liberté, egalité, fraternité mulhasti mozler ali poščip z rumencem in traminem, mali, a krepki in viteški fizling s svojim polbratom, malo večjim laškim rizleem, beli in modri burgundec s portugicem, ranfol in španjol; tu, kjer si pripovedjeta stari devici šmarnica in izabela zgodbe iz davno prešlih dni — ne tam, kjer se v rokah bliskajo ostre damascenke, temveč tu, kjer se iskri in žari v kupici žlahtna vinska kapljica — ne tam, kjer mufti kliče z minareta k molitvi, temuč tu, kjer črček vabi v vinograde k veseli trgatvi — ne tam, kjer so judje Kristusa križali, ampak tu, kjer mu narod hvali poje: »... zavoljo ljub'ga Jezusa, ki nam tak' dobro kapljo da« — ne tam v tistem Jeruzalemu, kjer žene za prekrižanimi okni živijo žalostno življenje, ali pa hodijo z zakritim obrazom okrog, ne tam — ampak tu pri nas, kjer se tudi one radujejo z nami in nosijo v vrhe za nami gibanice in klobasice — tu, tu sem nas je sklicala na cesarjev god v soboto, dne 4. t. m., nadučiteljeva soproga in učiteljica gospa Mici Tomažičeva iz Stare ceste. Reči moramo, da je bila to res dobra misel, Imeh smo tako zopet priliko, da smo se pogovorili o vtiskih, ki so jih dobili na potovanju tisti tovariši in tovarišice, ki so se udeležili Zavezine 25letnice v Ljubljani na račun tiste od deželnega odbora obljubljen podpore, ki je še do danes nimamo, da smo pomilovali in požalovali s tistimi, ki jim ni bilo dano potovati doma na dec. Nadalje se nam je na tem krožku nudila prilika, da obnovimo stare prijateljske zveze. V tem smislu nas je pozdravila gospa sklicateljica pred vsem tov. nadučitelja Martina Šalamuna, ki mu je čestitala, da je po prebiti nevarni boleznj zopet zdrav in čil prihitel med nas, pozdravila je tudi njegovo gospo soprogo, potem učitelja tov. Dragotina Pinteriča in njegovo soprogo, učiteljico gospo Marico Pinteričevo, učiteljico gdno. Šalamunovo ter gdno. Tramšekovo, vsi od Sv. Miklavža; nadalje nadučitelja tov. Ludovika Šijanca in njegovo soprogo učiteljico go. Tončko Šijančevno, oba od Svetinj; potem nadučitelja tov. Mirka Kožuha in njegovo soprogo učiteljico gospo Lojzko Kožuhovo, oba od Sv. Duha v Halozah, tačas na počitnicah v Cezenjevcih, končno tudi znanega »Glo-betrotterja« tovariša Mauriča Karla iz Križevca na Murskem polju in seveda tudi svojega moža nadučitelja tov. Ivana Tomažiča, ki ga pa ipak vedno v srcu nosi. Slavnostni govor, če se smem tako izraziti, pa je imel tovariš Kožuh, poudarjajoč, da je treba ločiti resno delo od zabavnega, drugačno je delo učiteljevo v šoli in konferencah, domačih in uradnih, skratka med delovanjem med šolskim letom in onim v počitnicah, ko je potreba zbirati novih moči, krepiti živce, bistriti duha, ojačiti telo, da bomo potem lahko kos težavnemu in trudopolnemu delu v bodočem šolskem letu. Ne smemo pozabiti gojiti tovariških stikov, za kar imamo sedaj v počitnicah več prilike, kakor sicer. Takj prijateljski sestanki so že marsikogar obvarovali, da ni zablodil k Slomškarjem po »čukolado«. (Vsestransko pritrjevanje.) Z željo: v šoli bodi marljiv učitelj, med tovariši pa vselej iskren in odkrit tovariš, je zaključil govornik svoj prelepo zasnovani govor. Burni aplavz in veseli klici so mu doneli v zahvalo od vseh strani. Tov. Šalamun nam, žal, zaradi hripavosti ni mogel zapeti s svojim krepkim baritonom, ki bi bil dika marsikateremu opernemu pevcu, prav nobene pesmi. — Izmed spominov iz potovanja, ki smo jih slišali, naj zapišem naslednja dva: Več tovarišev in tovarišic iz ljutomerskega in ormoškega okraja je napravilo nekoč v počitnicah izlet čez mejo v sosedni trg Štrigovo, ki je že na Ogrskem. Tam so se senzani za ondodnimi tovariši, trdimj Madjari. K sreči je znal en ogrski učitelj nekaj nemških besedi, eden naših pa nekaj ogrskih. Sicer pa se je vršil ves »pogovor« z gestikulacijami; da je bilo pri tem smeha dovolj, se razume. Hipoma pa pristopi oni ogrski tovariš, ki je za silo lomil nemščino, k eni naših gospodičen, ter ji napravi tale kompliment: »Fräilain, vos wüir aine schöne Ciferblaf hoben zi!« Mislil je — obraz! — Kako je Madjar prišel do tega izraza, ozir. zamenjave, se niso mogli domeniti. — Drugi tovariš nam je zopet pripovedoval, kako je pri ogledovanju postojanske jame trčil ob neki kapnik, in si pri tem prebil — cilinder! — Tako je med resnimi in veselimi pogovori, pomešanimj tupaťam s kako narodno pesmijo, mineval čas, dokler se nismo ločili. Meni pa se je zdelo, da so ob slovesu izpraznjene buteljke žalostno stegovale svoje suhe vratove za nami. —

Pripomba: Za aranžma prihodnjega učiteljskega krožka v Jeruzalemu je bil per aklamationem izvoljen tovariš Dragotina Pinterič, učitelj pri Sv. Miklavžu. Vsi zainteresirane se naj blagovolijo tozadevno do njega obrniti.

—š— **Zadeva tov. Knafliča** zaradi premeštve iz službenih ozirov, kakor jo je pred časom tov. Knaflič sam objavil v »Učit. Tov.«, se bo obravnavala pred upravnim sodiščem v soboto dne 11. t. m.

—š— **Imenovan** je za izvanrednega profesorja slovenske filologije na graškem vseučilišču dr. Rajko Nachtigal, doslej docent na dunajski eksportni akademiji in lektor na dunajskem vseučilišču.

—š— **Lep zastopnik učiteljstva.** Čeravno zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu po neki še ne prestari odredbi ni odgovoren učiteljstvu okraja, ker ga je se smatrati kot strokovnjaka, vendar je njegova sveta dolžnost, da se poteza v omenjeni korporaciji za koristi svojih volilcev, dasi jim menda ni osebno prijatelj. Zahtevati je od njega vsaj toliko, da se ne udeleži neopravičenih napadov na svoje kolege. — Živi pa v nekem okraju na ogrski meji mož, zastopnik učiteljstva, velezaslužen in vpliven po mogočih koneksijah navzgor. Ta mož je pesimist ter gleda v vsakem človeku, ki ne soglaša z njim popolnoma, svojega sovražnika. Razumljivo je, da izkuša dozdevnega nasprotnika uničiti. Pri tem pa ni preveč tankovesten v zbiranju sredstev, temveč ravna se po tistem jezuitskem načelu, ki pravi, da posvečuje namen sredstva — tudi blato. Posebno mu leži na srcu usoda »mladinov« v okraju — tako strujo si je namreč ustvaril v svoji domišljiji — in kjer le more, tam povzdigne svoj glas na vplivnem mestu, da onemogoči nastavljenje teh nevarnih ljudi. Dejstva na dan! Tako zavpije menda kdo? — Evo jih! — Neki tovariš je prosil za definitivno mesto okr. pom. učitelja; bil je edini prosilec in sigurno bi bil nastavljen. Gospod zastopnik pa je tudi velik moralist — fama govori, da popravlja s tem mlade grehe — in tako je romal nekega dne v Gradec — spremeljale so ga po poročilih hudobne fame baje oskubljeni purani — ter tam izjavil decedirano, da se prosilec ne sme nastavit, ker bi to bilo še plačilo za prestopke, ki je najbolj privatnega značaja na svetu. In zgodilo se je: Gradec je odklonil nameščenje in ostalo je pri starem. — Drugi slučaj: Neki tovariš je prosil za definitivno mesto. Ne vemo, kako je prišlo, da je gospod zastopnik imel vpliv na njegovo kvalifikacijo, ali dejstvo je, da stoji poleg vseh lepih lastnosti, ki dičijo mladega moža, tudi opomba: politischer Agitator. Tako je hotel gospod zastopnik očrniti dobrega učitelja, ki nima drugega greha, nego da ima svojo voljo in svoje misli ter se briga za politiko gotovo manj, ko gospod zastopnik za vsakdanji terok pri svojem »zetu« v farovžu — tudi ta govori fama. — Tretji slučaj se je zgodil na šoli, kjer gospodari gospod zastopnik. Tam deluje 3. leto mlad učitelj — in kakor pravi fama, uboga fama! — ne brez uspeha. Ta tovariš je malo preveč samostojen, kar se tiče šole in tudi vnanjega življenja ter se ne ravna posebno v slednjem po volji gospoda zastopnika. Tako si je izbral nevesto iz narodne rodovine, ki pa gospodu zastopniku že mnogo let ni po godu. Zakaj? Bogve, o tem ne poroča fama ničesar. Gospod zastopnik in večina klerikalnih članov v okr. šol. svetu so si bili edini v tem, da omenjeni tovariš ne sme dobiti def. mesta, za katero je bil prosil. Gospod zastopnik je storil svoje. Kot šolski vodja je pokvaril njegovo kvalifikacijo s tem, da mu je očital nekorektno vedenje izven šole, ker mu drugače ni mogel do živga. Stori pa je še več; ker ima gospod zastopnik mogočne zveze, je to poročilo primerno opremil ter ga lepo zabeljenega poslal v Gradec, kjer se je potem porodilo mnenje, da živj omenjeni učitelj jako pohujšljivo, razuzdano življenje — mogoče celo v divjem zakonu. V okr. šol. svet pa je slamatn mož — gospod zastopnik ne ljubi očitnih potov — stavlil predlog, nasproten predlogu gospoda nadzornika, ki je bil sprejet ter postavil tovariša na drugo mesto, čeravno je imel največ let, izkušnjo z odliko, lepe uspehe v šoli in je bil povrh že na mestu. Tako so ga hoteli izpodrinuti ter zadostovati svojemu slepemu sovražstvu. A drevesa ne rastejo v nebo: v zadoščenje vsem pravim kolegom v okraju je tovariš dobil mesto. Seveda je moral nastopiti pot v Gradec, kjer je zaužil nekaj tistega smradu, ki izvira iz gnilih razmer. Če bi se zgodilo kaj takega meni, bi si kupil pasji bič... — Neki starejši tovariš bi menda lahko pripovedoval o denunciacijah, ki jim dolgo ni našel provzročitelja — zdaj ga menda že pozna... Iz sovražstva torej vse z vsemj sredstvi! Le kdor se zna hliniti, tega štiti, četudi stoji časih na majavih nogah ter išče zavetja pred delom.

v spanju med šolskim časom! To tudi pravi poredna fama! — To so goša dejstva, ki spominjajo na ogrske razmere ah — na kranjske. Preudari jih dobro, dragi čitatelj-tovariš, in našel boš, da so te razmere hude rane, tem hujše, ker izvirajo iz našega lastnega stanovskega telesa.

Opazovalec.

Goriške vesti.

—g— Šolsko poslopje v ulici sv. Klare. Poročevalec Venier je dejal na zadnji seji obč. sveta, da se namerava zidati nova dekliška ljudska šola v ulici sv. Klare. Troškov 200.000 K. Sklene se zgraditi šola in obrniti se na deželni odbor za avtorizacijo glede posojila v ta namen

Splošni vestnik.

Češki učitelji so po nekaterih okrajih začeli pasivno resistenco v prid regulacije učiteljskih plač s tem, da ne bodo izdelali za uradne konference nobenega referata več, niti ne bodo več volili nobenih zastopnikov v knjižnične, vrtnarske ali kake druge odseke.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. K. v S.: Nekrolog priobčimo prihodnjič, Pozdrav!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1204. Kranjsko.

Na mestni nemški dekliški osemrazrednici v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 12. septembra 1913 pod št. 8986 stalno popolniti izpraznjeno mesto stalne učiteljice s sistemiziranimi službenimi prejemki.

Prosilkam za omenjeno službeno mesto je pravilno opremljene prošnje po predpisani službeni poti vlagati pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 31. dne oktobra 1913.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
dne 3. oktobra 1913.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do 30. sept. K 135.403-21.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt. znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom „Tamburica“, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici

Tržaška ulica šte. 16 v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slav. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Barhenti, filanele, sefiri, piketi, kanefasi, kepr.

Vse tkanine preskrbi

M. JIRSOVA

učiteljeva soproga

Platno, damaski, robci, brisače, rjuhe, vsa oprava.

lastnica ročne tkalnice v Novem Hradku nad Metnjo št. 16 (Češko).

40 m ostankov za 20 K franko.

Neugajajoče vrnite.

Učiteljstvu popust.

Vzorci franko.

C. kr. priv.

občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 434 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca sept. 1913	od januarja 1913
Vložilo se je ponudb	1763	16092
za zavarovano vsoto	K 14,704.051-79	K 138,379.054-60
Izgotovljenih polic je bilo	1359	12536
za zavarovano vsoto	K 11,910.099-04	K 109,468.594-56
Naznanjene škode znašajo	K 638.006-81	K 8,711.041-60

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplomeri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trrdka!!

Ogromno število pohvalnih pismen na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastonj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1-50 naprej vedno v zalogi.

Ferdinand Palovec

konces. zobotehnik

naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril v Ljubljani, Dalmatinska ulica šte. 5 (poleg Kmetijske posojilnice)

zobotehniški atelje

in se priporoča v obilen poset. Izdeluje umetna zobovjva, zlate krone, zobe na kavčukove plošče in izvršuje tudi vsa v to stroko spadajoča popravila.

Točna izvršitev.

Cene zmerno.

Edino domače podjetje!

Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO“,

ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša kislja zdravilna in namizna voda.

Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.

FAFF šivalni stroj

je najboljši šivalni stroj sedanjosti. 10letna garancija. Pouk v vезenju brezplačen. Ceniki zastonj in poštnine prosto.

Ign. Vok — špecialna trgovina šivalnih strojev in koles — Ljubljana, Sodna ulica šte. 7.

Prvo splošno uradniško društvo

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljša, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrskemu Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka. Garancijsko premoženje koncem l. 1912 84 milijonov kron Stanje zavarovanj koncem l. 1912 222 milijonov kron Izplačanih zavarovanj do konca l. 1912 121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraße 10.

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9.

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke. Konfekcija za dame.

Točna postrežba. : : Solidne cene.